

Eindrapportage project OP 5.6

Community of Practice (e-)Portfolio's

Juli 2007
Anouk Prop & Maarten van Wesel

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1. Inleiding	5
2. Het opzetten van de CoP	7
2.1 Product: Kennisproductie.....	8
2.1.1 Doelen	8
2.1.2 Kennisvragen	9
2.1.3 Projectresultaat en kennisproducten	10
2.1.3.1 Beschrijving CoP	10
2.1.3.2 Poster.....	13
2.1.3.3 Inventarisatie succesfactoren	13
2.1.3.4 Presentatie op internationaal e-portfolio congres	13
2.2 Product: Kennisontwikkeling.....	13
2.3 Proces: Kennisdeling	13
2.3.1 Organisatie	13
2.3.2 Interactie	15
2.3.2.1 Kennisdeling binnen CoP	15
2.3.2.2 Gedrageregels	15
2.3.2.3 Reflectiemomenten	16
2.3.3 Facilitering	16
2.3.4 Continuering	16
3.4 Proces: Kennisverspreiding	16
4 Lessons learned en aanbeveling.....	17
4.1 Lessons Learned.....	17
4.2 Aanbeveling	17
Literatuur.....	18
Bijlagen 1: Basiseisen collaborative working tools en SURFgroepen	19
Algemeen	19
Documenten organiseren en ontsluiten.....	19
Communicatie	21
Samenwerken.....	22
Workflowmanagement.....	22
Inrichting en onderhoud.....	22
Bijlagen 2: Disclaimer	24
Correctheid van informatie	24
Aansprakelijkheid	24
Gebruik materiaal en informatie	24
Intellectueel eigendomsrecht	24
Gedragsnorm.....	25
Sancties bij overtreding.....	25
Bijlagen 3: Abstract	26
Bijlagen 4: Poster Toogdag.....	27
Bijlage 5: Item nieuwsbrief E-merge.....	28
Kijkje in de keuken van het E-portfolio.....	28

1. Inleiding

In het hoger onderwijs in Nederland wordt steeds meer gebruik gemaakt van (elektronische) portfolio's om de (professionele) ontwikkeling van studenten in kaart te brengen. Een portfolio is een georganiseerde, doelgerichte documentatie van de professionele groei van de student en zijn of haar leerproces. In het portfolio zijn overzichten opgenomen van bewijsmateriaal waarmee de student zijn competenties, kennis en vaardigheden zichtbaar maakt. Het werken met portfolio's past in nieuwe vormen van competentiegerichtonderwijs waarbij de professionele ontwikkeling van de student centraal staat en de rol van de docent als begeleider meer nadruk krijgt. Trends en ontwikkelingen met betrekking tot portfolio's volgen elkaar in hoog tempo op. Zo is het werken met een elektronisch portfolio inmiddels de standaard. Omdat deze ontwikkelingen zich ook voordoen binnen de E-merge/Apollo instellingen, is het e-portfolio als een van de speerpunten geformuleerd binnen de programmalijn van de onderwijskundige projecten.

De ontwikkelingen en trends rond het werken met elektronische portfolio's zijn voor managers en docenten in het hoger onderwijs soms moeilijk bij te benen. De beschikbaarheid van een solide kennisbasis over mogelijkheden en onmogelijkheden van het werken met elektronische portfolio's is daarom van groot belang. Met wisselend effect is op diverse onderwijsinstellingen ervaring opgedaan met elektronische portfolio's. Vaak lopen opleidingen tegen dezelfde problemen aan waar van te voren te weinig rekening mee is gehouden. Deze problemen liggen meestal op het onderwijskundige vlak en er kan daarbij gedacht worden aan:

- inbedding van het portfolio in een leeromgeving
- voldoende docententijd voor begeleiding en beoordeling
- onvoldoende of geen docentprofessionalisering
- ontbreken van adequate beoordelingsprocedure
- slechte introductie bij studenten en docenten

In dit E-merge project is er daarom een Community of Practice (CoP) ingericht, die zich op de inventarisatie en uitwisseling van ervaringen en onderzoeksbevindingen op bovenstaande aandachtsgebieden richt. De opschaling van het gebruik van elektronische portfolio's vormt hierbij een van de aandachtspunten. Ook de technische aspecten van het werken met e-portfolio's worden meegenomen en er wordt tevens aandacht besteed aan de implementatie van e-portfolio's met het oog op doorlopende leerlijnen. Er wordt hierbij zoveel mogelijk aangesloten bij landelijke en internationale initiatieven en samenwerkingsverbanden (o.a. SURF, Eifel). Ook tracht de CoP afstemming met andere E-merge projecten te bereiken, zoals de projecten O.P. 2.4, O.P. 2.5 en O.P. 2.6.

De CoP is toegankelijk via de volgende link: <https://www.surfgroepen.nl/sites/e-portfolio/>

2. Het opzetten van de CoP

Hier wordt het verloop van het opzetten van de CoP beschreven, waarbij de aanbevelingen van het project OP 2.6: Communities of Practice (Koolmees, 2005) als uitgangspunt zijn gehanteerd.

In de beginfase van het project is er binnen het projectteam een blauwdruk opgesteld dat als leidraad heeft gediend voor het opzetten van de CoP. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de productkant van de CoP (kennisproductie en kennisontwikkeling) en anderzijds de proceskant van de CoP (kennisdeling en kennisverspreiding).

CoP “(e-) portfolio”	
<i>Product</i> Kennisproductie	<i>Proces</i> Kennisdeling
<p>1. Doelen & ambities CoP:</p> <p><i>Uitwisselen van expertise en ervaringen met betrekking tot de implementatie van e-portfolio's binnen het Nederlands Hoger Onderwijs, gericht op de inhoudelijke gebieden:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Professionalisering ○ Onderwijskundige inbedding ○ Doorlopende leerlijnen ○ Techniek en infrastructuur ○ Service & support ○ Netwerken ○ Onderzoek/ evaluatie/ lessons learned ○ Instrumenten <p><i>Centraal uitgangspunt: Kennis die (samen)werkt</i></p> <p>2. Urgente vraagstukken als kennisvragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Professionalisering ▪ Onderwijskundige inbedding ▪ Instrumenten <p>3. Kennisproducten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Continue informatievoorziening in samenwerking met andere E-merge projecten ▪ Kennis, expertise, ervaringen, scenario's, instrumenten, naslagwerk 	<p>1. Organisatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Initiatief oprichting CoP: <ul style="list-style-type: none"> - Vraag uit project O.P. 3.1 “E-Portfolio” - Vraag vanuit E-merge ▪ Voorgenomen activiteiten om doelen te bereiken: <ul style="list-style-type: none"> - Interne focus onderwijsinstellingen → opzetten leerwerkgroepen - Strikte projectafbakening gezien realiteit en haalbaarheid - Onderzoeken van faciliteren en continuïteit CoP ▪ Organisatorische afspraken <ul style="list-style-type: none"> - Opzetten grove taakverdeling en verdeling van verantwoordelijkheden, fasering en communicatieafspraken ▪ Tijdsplanning <ul style="list-style-type: none"> - Looptijd project: mei 2006 – juli 2007 - Tijdsplanning op basis van looptijd <p>2. Interactie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kennisdeling binnen CoP: <ul style="list-style-type: none"> - SURFgroep als communicatiemiddel, afgewisseld met F2F meetings ▪ Gedragsregels binnen CoP: <ul style="list-style-type: none"> - Disclaimer opgesteld door leden CoP ▪ Reflectiemomenten: <ul style="list-style-type: none"> - Impliciet: Feedback n.a.v. feedbackformulieren inhoud CoP - Expliciet: Driemaandelijke terugblik en vooruitblik voortgang CoP <p>3. Facilitering:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderhoud CoP ▪ Moderatorschap (ontwikkeling van kleine groep in beginfase naar verantwoordelijkheid grote groep → zelfvoorzienend) <p>4. Continuering:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ontwikkelingen Blackboard ▪ Ontwikkelingen E-merge

Kennisonwikkeling	Kennisverspreiding
1. Kennisgebruik: <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Hergebruik van bestaande kennis</i> ▪ <i>Kennis die voortkomt uit bilaterale samenwerking</i> 2. Kennisverspreiding binnen en buiten onderwijsinstelling: <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Linkin pin structuur</i> 	1. Kennisgebruik voor eigen ontwikkeling: <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Gebruik inhoudelijke kennis voor verdere invulling CoP</i> ▪ <i>Gebruik feedback voor verbetering/uitbreiding kennis binnen CoP</i>

Het verloop van het opzetten van de CoP zal worden besproken aan de hand van deze blauwdruk.

2.1 Product: Kennisproductie

2.1.1 Doelen

Bij de start van het project zijn de projectdoelen vastgesteld. De projectdoelen zijn opgesteld overeenkomstig het Plan van Aanpak Tweede Fase en het projectvoorstel van E-merge en zijn als volgt geformuleerd:

- Verdere stimulatie van het gebruik van e-portfolio met het oog op doorgaande leerwegen/Hoger Onderwijs
- Meer centrale plaats- en tijdsafhankelijke informatievoorziening en informatie-uitwisseling op het gebied van e-portfolio binnen het Hoger Onderwijs
- Betere toegankelijkheid en bereikbaarheid van informatievoorziening en informatie-uitwisseling met betrekking tot expertise en ervaring op het gebied van e-portfolio voor zowel de betrokken E-merge instellingen evenals andere geïnteresseerde partijen, al dan niet vanuit het Hoger Onderwijs. Hierbij kan dan expliciet, maar niet exclusief, gedacht worden aan:
 - Ervaringen met e-portfolio's binnen verschillende leeromgevingen
 - Beoordelingsprocedures van e-portfolio's
 - Docentprofessionalisering in het kader van werken met e-portfolio's
 - Introductie en implementatie van e-portfolio's bij studenten en docenten
 - Handleidingen en ontwerp van implementatiescenario's
- Verdere uitbreiding van expertise op het gebied van e-portfolio in het Hoger Onderwijs.
- Meer samenwerking tussen de verschillende onderwijsinstellingen met betrekking tot inhoudelijke aspecten en ontwikkeling van Building Blocks in Blackboard.
- Verdere ontwikkeling van koppelingen met andere concernsystemen en onderhoud hiervan.

Bij het opzetten van de CoP is *Kennis die (samen)werkt* als centraal uitgangspunt genomen. Hierbij is een bottom up approach gehanteerd. De aanwezige kennis en expertise op de werkvloer van de verschillende onderwijsinstellingen vormde de voornaamste voedingsbron voor de CoP. Vanuit hier zijn er instellingsbreed en instellingsoverstijgend krachten gebundeld en relaties gelegd tussen personen en

instellingen, waarbij ‘leren’ het belangrijkste sleutelwoord vormde. Op deze wijze wilde de CoP “(e-)portfolio” zich onderscheiden van reeds bestaande CoP’s op het gebied van (e-)portfolio en een nuttige bijdrage leveren aan kennisontwikkeling binnen dit domein.

2.1.2 Kennisvragen

Bij de start van het project heeft de CoP “(e-)portfolio” binnen het projectteam de inhoudelijke focus van de CoP, de deelgebieden en belangrijke aspecten vastgesteld op basis van eigen ervaringen en expertise van de projectleden. De CoP heeft zich toen tot doel gesteld zich op de volgende inhoudelijke deelgebieden en subdeelgebieden te gaan richten:

Inhoudelijke focus CoP :	Deelgebieden:	Subdeelgebieden / belangrijke aspecten:
<i>Implementatie e-portfolio</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Professionalisering 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Management ○ Studenten ○ Docenten (docentportfolio’s, competentieprofielen) ○ OBP (ondersteuners) ○ Werkveld (begeleiders extern)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderwijskundige inbedding 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Visie ○ Organisatorische aspecten ○ Niveau (curriculum/ module) ○ Schaal ○ Functie portfolio (beoordeling/ ontwikkeling/ showcase) ○ Wet en regels ○ Implementatievoorwaarden (readiness etc.)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Doorlopende leerlijnen 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Instroom/ doorstroom ○ Schakeltrajecten ○ LLL (standaarden, startcompetenties)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Techniek en infrastructuur 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Data-opslag ○ Multimedia gebruik ○ Technische aspecten ○ Koppeling andere concernsystemen ○ Building Blocks ○ Instroom/ doorstroom ○ BbCS & continuïteit ○ Open source
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Service & support 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Functioneel beheer ○ Gebruiks- en gebruikersondersteuning
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Netwerken 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Binnen onderwijsinstellingen ○ Binnen E-merge ○ Nationaal en internationaal
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderzoek/ evaluatie/ lessons learned 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instrumenten 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ervaringsdeskundigen/ experts ○ Voorbeelden ○ Handleidingen ○ Halffabrikaten ○ Presentaties ○ Literatuur ○ Speeltuinen ○ Implementatiescenario’s

In eerste instantie zou de CoP “(e-)portfolio” zich richten op de deelgebieden professionalisering, onderwijskundige inbedding en instrumenten, rekening houdend met de beschikbare tijd en middelen,. In een later stadium, buiten de looptijd van dit

project, zou er dan binnen de CoP aandacht besteedt kunnen worden aan de andere inhoudsgebieden.

De deelgebieden professionalisering en onderwijskundige inbedding zijn als eerste kennisvragen van de CoP opgenomen, daar zij gezien de huidige ontwikkelingen op portfoliogebed de meest urgente vraagstukken vormen. Binnen het deelgebied professionalisering zou de CoP voornamelijk aandacht besteden aan de actoren docenten, onderwijsadviseurs en onderwijsondersteunend personeel. Hieruit vloeit dan vanzelfsprekend de onderwijskundige inbedding van de implementatie van e-portfolio voort.

2.1.3 Projectresultaat en kennisproducten

Het projectresultaat is een virtuele Community of Practice (CoP) op het gebied van (e-)portfolio, gericht op het uitwisselen van expertise en ervaringen met betrekking tot de implementatie van e-portfolio's in binnen het Nederlands Hoger Onderwijs. Deze CoP heeft geleid tot het opleveren van een aantal verschillende kennisproducten:

1. Een continue stroom van informatievoorziening en informatie-uitwisseling in verschillende vormen (kennis, ervaringen scenario's, naslagwerk etc.) in een CoP ingericht in de Sharepoint omgeving van Stichting SURF, genaamd SURFgroepen
2. Een A1 poster gepresenteerd op de E-merge Toogdag 2007
3. Een inventarisatie van succesfactoren met betrekking tot de implementatie van portfolio's in het Nederlands hoger onderwijs
4. Een presentatie over twee bovenstaande producten op een internationaal congres over e-portfolio's

2.1.3.1 Beschrijving CoP

De leden

Het merendeel van de (oorspronkelijke) projectleden was betrokken bij het E-merge/Apollo e-portfolio project OP 3.1 uit fase 1. Tijdens het afronden van dit project is het idee opgevat om als groep verder te gaan en een Community of Practice op te richten. Hiervoor is financiële steun gekomen van het E-merge consortium.

De projectleden zijn tevens sleutel figuren (linking-pins) op het gebied van het elektronische portfolio binnen hun instelling.

Tijdens de looptijd van het project zijn er enkele wijzigingen geweest binnen de projectgroep. Zo is er, helaas, afscheid genomen van enkele leden, maar mochten wij ook enkele nieuwe leden verwelkomen.

De omgeving

Om enkele redenen is gekozen voor SURFgroepen. In de eerste plaats omdat deze omgeving in hoge mate voldoet aan de basiseisen voor collaborative working tools (zie bijlagen 1).

Daarnaast zijn er enkele punten die ook zijn meegewogen:

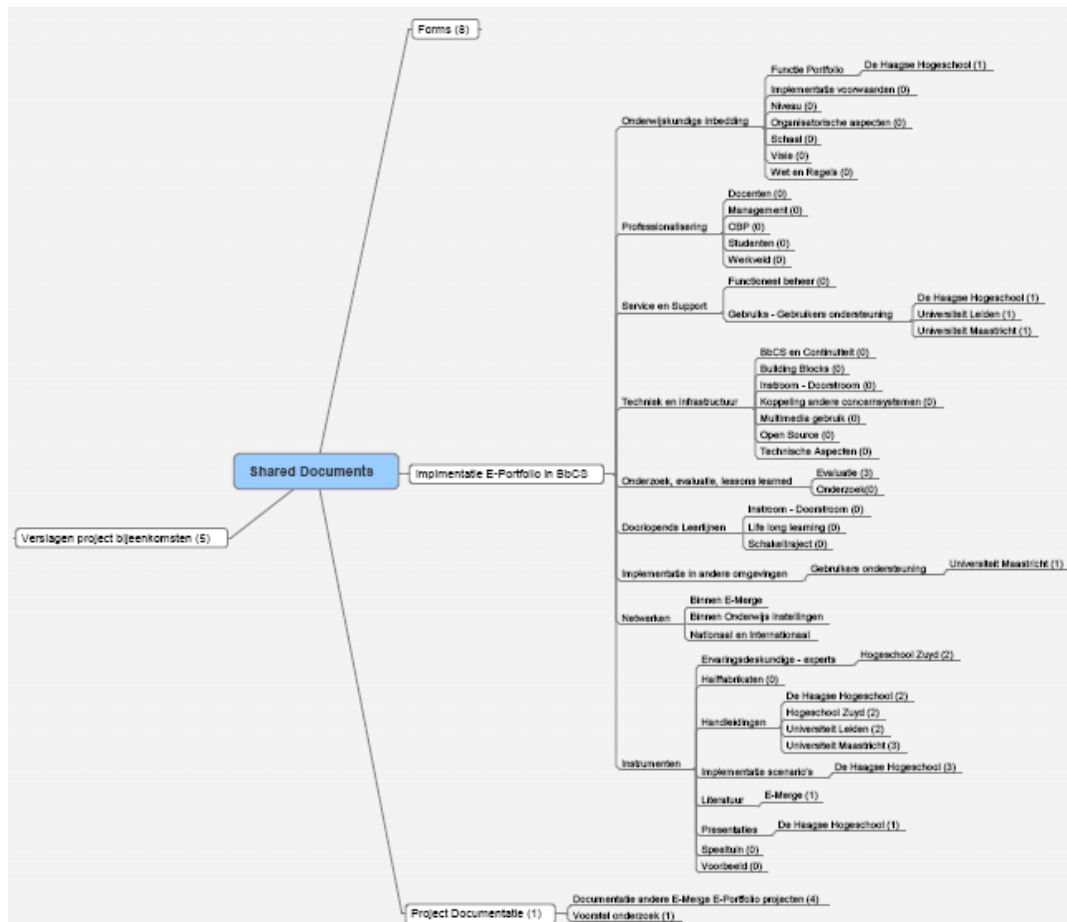
- Tot een Blackboard omgeving behorend aan een van de instituten hebben in principe alleen medewerkers en studenten van het betreffende instituut toegang. De SURFgroepen omgeving is toegankelijk voor een ieder werkend en studierend in het Nederlandse hoger onderwijs
- De E-merge Blackboard omgeving is alleen toegankelijk voor verbonden instellingen, dit past niet binnen het streven tot informatie-uitwisseling voor zowel de betrokken E-merge instellingen evenals andere geïnteresseerde partijen
- Het voortbestaan van de E-merge Blackboard omgeving was, en is nog steeds, onzeker. Het bestaan van de SURFgroepen lijkt zekerder
- De SURFgroepen beschikken over een videoconference tool, die zeer geschikt is om het vaak fysiek bijeenkomen, en vooral de daarbij horende lange reistijd, te verkomen
- Er zullen op 28 en 29 juli enkele belangrijke en nuttige veranderingen aan de SURFgroepen plaats vinden, die de voorsprong als platform voor een CoP verder vergroot
- De SURFgroepen werden ten tijde van het opstarten van de CoP sterk gepromoot. Dit project leek een ideale manier om de nieuwsgierigheid naar deze omgeving van de projectleden te bevredigen

De indeling

De oorspronkelijke indeling van de documenten bibliotheek van de CoP was gekozen aan de hand van de, in het projectplan opgestelde doelen, te weten:

- Professionalisering
- Onderwijskundige inbedding
- Doorlopende leerlijnen
- Techniek en infrastructuur
- Service & support
- Netwerken
- Onderzoek/ evaluatie/ lessons learned
- Instrumenten

De complete structuur zoals deze was op 10 januari 2007 is weergegeven in figuur 1. Echter vele van deze mappen bleven onbenut, hierdoor is er gekozen om de structuur aan te passen.

Figuur 1 Indeling van de documentenbibliotheken op 10 januari 2007¹

Deze herinrichting van de documentbibliotheken is gedaan in twee stappen;

- Allereerst zijn de lege mappen verwijderd, waardoor de structuur overzichtelijker werd
- Hierna is er besloten om vier verschillende hoofdmappen aan te maken:
 - Disclaimer, waarin de disclaimer te vinden is
 - Onderwijs, waarin documenten staan die betrekking hebben op het gebruik, implementatie etc. van het portfolio binnen het onderwijs
 - Techniek, waarin documenten staan die betrekking hebben op de technische aspecten van het e-portfolio en de gebruikte omgeving
 - Projectdocumenten, waarin documenten staan die specifiek betrekking hebben op het project (deze map is alleen toegankelijk voor projectleden)

De afweging die heeft plaatsgevonden is er een van documentbeheer en vindbaarheid². Hoewel documenten in deze structuur redelijk vindbaar zijn, is beheer van deze documenten lastiger. Een document kan betrekking hebben op zowel techniek als op onderwijs; ‘waar hoort dit document?’. Dit soort documenten wordt nu binnen beide hoofdmappen ondergebracht, echter een eventuele update dient ook binnen beide mappen plaats te vinden.

¹ De, ietwat moeilijk te lezen, getallen tussen haakjes geven het aantal documenten in de betreffende map weer. Mappen op het laagste niveau zonder getal bevatten geen documenten.

² De huidige versie van SURFgroepen heeft geen goede zoekmogelijkheden (zie ook de note op pagina 18)

Naast de documentbibliotheken beschikt de CoP ook over een *Vraag en Antwoord* (Q&A) sectie, waarin enkele standaard vragen over (e-)portfolio's en antwoorden op deze vragen staan. Tevens is er een mogelijkheid om een probleem voor te leggen, waarna andere leden van de CoP de kans hebben een oplossing aan te dragen.

2.1.3.2 Poster

Een afbeelding van de A1 poster is opgenomen als bijlagen 4

2.1.3.3 Inventarisatie succesfactoren

Binnen de verschillende E-merge instellingen zijn data verzameld met behulp van een vragenlijst. Dit heeft geleid tot een rapport over de percepties van succesfactoren. Momenteel wordt de mogelijkheid bekeken om dit rapport ter publicatie aan te bieden aan een Nederlands (hoger) onderwijs tijdschrift.

2.1.3.4 Presentatie op internationaal e-portfolio congres

Een abstract (te vinden in bijlagen 3) over zowel het opzetten van de CoP als ook de percepties van succes factoren is ingediend voor *The 5th International ePortfolio Conference* die op 17, 18 en 19 oktober 2007 gehouden wordt in Maastricht. Momenteel wordt er nog gewacht op een bericht van goedkeuring.

2.2 Product: Kennisontwikkeling

Reeds bestaande kennis (al dan niet uit de onderwijspraktijk) en kennis die voortkomt uit bilaterale samenwerking tussen verschillende onderwijsinstellingen, zijn als voornaamste kennisbronnen gebruikt om de CoP “(e-)portfolio” te voeden. Kennisverspreiding binnen en buiten de verschillende onderwijsinstellingen werd bevorderd door de linking-pin structuur die is gehanteerd. Ieder projectlid fungeerde als een linking-pin naar en binnen de onderwijsinstelling, zodat uitwisseling van kennis en ervaringen op het gebied van e-portfolio binnen de instelling, vanuit het projectteam naar de instelling en andersom werd bevorderd.

2.3 Proces: Kennisdeling

2.3.1 Organisatie

Het initiatief voor de oprichting van de CoP komt voort uit een tweetal vragen. Enerzijds is er vanuit het project O.P. 3.1 “E-portfolio” de aanbeveling gedaan voor het opzetten van een CoP met betrekking tot deelsaspecten van e-portfolio of andere elementen in BbCS als mogelijkheid voor een vervolgtraject. Anderzijds ligt er een

vraag van het bestuur van E-merge, geformuleerd in een projectopdracht, om een CoP met betrekking tot e-portfolio op te richten.

De voorgenomen activiteiten om de projectdoelen te bereiken, kunnen grofweg onderverdeeld worden in drie hoofdcategorieën:

- 1) Allereerst was er sprake van een interne focus gericht op de onderwijsinstellingen zelf. Vanuit de werkvloer (bottom up approach) is er toegewerkt naar het oprichten van de CoP. Om dit te kunnen bewerkstelligen is er een portfolionetwerk binnen de onderwijsinstellingen opgezet, waarbinnen de projectleden als linking pin een belangrijke rol in genomen hebben.
- 2) De activiteiten hebben zich ook gericht op het op strikte wijze afbakenen van het project in de tweede fase. Er werden vooral haalbare activiteiten ondernomen gezien de realiteit.
- 3) Samenhangend met de activiteiten uit punt 2, zijn er activiteiten ondernomen die zich richten op het onderzoeken van hoe de CoP het beste gefaciliteerd kan worden en onderzoek naar de continuïteit van de CoP in de toekomst.

De opzet en inrichting van de Community of Practice is gebaseerd op het rapport *Communities of Practice* uit het project O.P. 2.2.: “De implementatie van de vernieuwde versie van de professionaliserings- en informatieactiviteiten op het vlak van de learning community E-merge”. In het eindrapport van dit project is onder andere de aanbeveling gedaan om sommige projecten, na beëindiging van hun taken, voort te laten bestaan als CoP (bijvoorbeeld project O.P. 3.1 → 5.6). Speciaal voor deze projecten is er een handleiding geschreven (als een van de producten van O.P. 2.2) die als leidraad heeft gediend bij het opstarten van de CoP (*Communities of Practice – Hans Koolmees 2005*).

Binnen het projectteam is er voor gekozen om een grove taakverdeling op te zetten voor de looptijd van het project, dat na iedere bijeenkomst verder gespecificeerd werd. De projectfasering en communicatieafspraken werden hier dan ook op aangepast. Onderstaand stappenplan is gehanteerd tijdens het opzetten van de CoP.

Fasen	Deelresultaten	Tijdspad	Activiteiten
Initiatiefase/ definitiefase	Definiëren van de CoP	01-05-2006 t/m 01-09-2006	<ul style="list-style-type: none"> o Vaststellen stand van zaken m.b.t e-portfolio deelnemende E-merge instellingen o Formuleren gewenst resultaat en programma van eisen (PvE) (b.v. ook visie & strategie, rollen & verantwoordelijkheden) o Onderzoeken haalbaarheid o Afbakening project en opstellen plan van aanpak (PvA) o Opzetten werkstructuur o Opstellen definitief projectplan
Ontwerpfase/ voorbereidingsfase	Inrichten van de CoP	01-09-2006 t/m 31-12-2006	<ul style="list-style-type: none"> o Zoeken van oplossingen/ ontwerpen CoP (basisstructuur CoP) o Vaststellen hulpmiddelen en

			technologische infrastructuur <ul style="list-style-type: none"> o Inventariseren beschikbare en gewenste informatie voor CoP, invoeren basiscontent o Vaststellen selectiecriteria deelnemers en niveau o Omschrijven rol facilitator
Realisatiefase	Starten van de CoP Vestigen van de CoP Tussentijds beoordelen van voortgang en waarde van de CoP Groei van de CoP	01-01-2007 t/m 30-04-2007	<ul style="list-style-type: none"> o Implementeren van CoP o Schrijven van wegwijzer/handleiding gebruik CoP o Training gebruikers CoP o Toegankelijk maken CoP voor geïnteresseerden o Uitbreiden knowledge base en dichten knowledge gaps o Opstellen communicatieplan o Opstellen nazorgprogramma
Nazorgfase	Evaluatie van doel en richting van de CoP Beëindiging of voortzetting en eventuele uitbreiding van de CoP	01-05-2007 t/m 31-05-2007 en vervolgtraject CoP	<ul style="list-style-type: none"> o Bepalen op welke gebieden er geëvalueerd zal worden o Verzamelen en analyseren kwantitatieve en kwalitatieve data o Conclusies en aanbevelingen formuleren m.b.t voortgang CoP

2.3.2 Interactie

2.3.2.1 Kennisdeling binnen CoP

Hoewel bij de aanvang van dit project gebruik werd gemaakt van Content System van de E-merge Blackboard omgeving als communicatie middel, is er in een vroege fase de overgang gemaakt naar SURFgroepen. Hierdoor ontstond de mogelijk om gebruik te maken van de tool Breeze van Macromedia (thans overgenomen door Acrobat, de opvolger van Breeze heet Acrobat Connect). Breeze is een Webconference tool opgenomen in SURFgroepen, hierdoor waren de projectleden instaat om virtuele bijeenkomsten in te plannen.

Ondanks deze moderne technieken hebben er een zestal face-to-face bijeenkomsten plaats gevonden; vier bij Avans in 's-Hertogenbosch en twee bij SURF in Utrecht.

2.3.2.2 Gedrageregels

Binnen de CoP zijn gedragsregels gehanteerd die opgesteld zijn in een disclaimer door het projectteam. Deze disclaimer dient voor iedere bezoeker van de CoP duidelijk en zichtbaar te zijn. Gedragsregels zijn vooral gericht op de wijze van communicatie binnen de CoP en het geven van feedback. Er worden ook op expliciete wijze nog reflectiemomenten ingebouwd, namelijk door de driemaandelijke terugblik en vooruitblik van de voortgang van de CoP in samenhang met het afleggen van verantwoordelijkheid aan de programmaleiders.

Hoewel wij niet verwachten dat bezoekers en gebruikers van de CoP kwaad in zin hebben is er een disclaimer met *rules of conduct* op gesteld. Een van de hoofdredenen hiervoor is het voorkomen van plaatsing van auteursrechtelijk beschermd materiaal en

de mogelijke schadelijke gevolgen hiervan voor de CoP, E-merge, participerende instellingen en leden.

De inhoud van deze disclaimer is gebaseerd op vele op internet gangbare disclaimers. Deze disclaimers overlappen onderling zoveel dat de inhoud van deze disclaimers als ‘common knowledge’ gezien kan worden, een verwijzing naar individuele disclaimers als bron wordt derhalve niet nodig geacht.

De disclaimer is opgenomen in bijlagen 2.

2.3.2.3 Reflectiemomenten

Binnen het proces van het opzetten van de CoP zijn er expliciete reflectiemomenten ingebouwd, namelijk door de driemaandelijke terugblik en vooruitblik van de voortgang van de CoP in samenhang met het afleggen van verantwoordelijkheid aan de programmaleiders.

2.3.3 Facilitering

Het onderhoud van de CoP wordt tot nu toe vooral uitgevoerd door de projectleden als actieve kern van de CoP. Deze actieve kern zorgt voor het opzetten van de structuur, het vullen van de CoP, het plaatsen van de informatie op de juiste plek en het uitwisselen van kennis en ervaringen via Breeze. Het moderatorschap ligt eveneens bij deze actieve kern. Idealiter dient de CoP in een latere fase redelijk zelfvoorzienend te zijn, dat een grote groep de verantwoordelijkheid voor de facilitering overneemt.

3.3.4 Continuering

Wil de CoP tot wasdom komen dan is het essentieel om de fakkel over te dragen. De CoP zou een onderdeel moeten gaan vormen van een eventueel nieuw e-portfolio project. Dit project zal zowel input moeten leveren voor, als de verantwoordelijkheid moeten nemen over, de CoP.

Ook kan er gedacht worden aan het samenvoegen van verschillende (landelijke) CoP's die betrekking hebben op e-portfolio's. Te denken valt aan een samenvoeging met NL Portfolio.

3.4 Proces: Kennisverspreiding

De kennisbronnen die gebruikt worden voor de inhoudelijke invulling van de CoP “(e-)portfolio”, zijn logischerwijs gebruikt voor de verdere ontwikkeling van de CoP. De face-to-face bijeenkomsten, met name “Kijkje in eigen Keuken” (bijlage 5), hebben gezorgd voor inhoudelijke kennisverspreiding binnen de CoP. Ook de breezebijeenkomsten hebben geleid tot verdere uitbreiding van kennis binnen de CoP.

4 Lessons learned en aanbeveling

4.1 Lessons Learned

- Het succes van een CoP staat of valt bij de betrokkenheid van zijn (kern)leden
- De combinatie SURFgroepen/Breeze leent zich uitstekend voor het uitwisselen van informatie en het houden van virtuele bijeenkomsten

4.2 Aanbeveling

De ervaring opgedaan met dit losstaande Community of Practice project leidt tot de volgende zeer dringende aanbeveling:

Een CoP dient verbonden te zijn aan lopend(e) project(en), deze dienen de CoP te gebruiken als belangrijkste communicatie platform. Door deze koppeling Project - CoP wordt er automatisch content gegenereerd voor het project. Tevens kan de CoP, mits niet alle leden ook bij hetzelfde project betrokken zijn, nuttig zijn om ervaringen en ideeën uit te wisselen met externe

Literatuur

Koolmees, H. (2005). *Communities of Practice*. Heerlen/Leiden: EE-merge.

Bijlagen 1: Basiseisen collaborative working tools en SURFgroepen

De onderstaande tabellen bevatten de basiseisen gesteld aan een collaborative working tool zoals deze ook gebruikt is in het project OP 2.6: Communities of Practice (Koolmees, 2005). In de tabellen wordt bekeken in hoeverre de Sharepoint implementatie van Surf, ook bekend onder de naam SURFgroepen (www.SURFgroepen.nl), voldoet aan deze eisen.

Hierbij dient genoteerd te worden dat het hier gaat om SURFgroepen 1.x, de nieuwe versie, gebruikmakend van Sharepoint 2007, zal vele malen meer mogelijkheden hebben, een overzicht hiervan is te vinden op <http://www.SURFgroepen.nl/sites/labs/>

Algemeen

Eis	Omschrijving	Match
<i>Web based</i>	Om plaats- en tijdonafhankelijk te kunnen werken dient de collaborative working tool een webbased applicatie te zijn.	✓
<i>Snelheid</i>	De tool en de onderliggende infrastructuur dienen voldoende snelheid van werken te garanderen. Traagheid kan met name bij lage verbindingssnelheden ontstaan bij het down- en uploaden van omvangrijke documenten.	✓
<i>Schaalbaarheid</i>	De tool dient bij voorkeur geen beperkingen te kennen (afgezien van de prijs) m.b.t. het aantal personen dat van de werkomgeving gebruik maakt	✓
<i>Basissysteem is modulair uitbreidbaar</i>	De tool dient bij voorkeur modulair van opbouw te zijn waardoor men naar gelang de groeiende behoefte meer (gespecialiseerde) modules kan toevoegen aan de algemene basismodule.	✓
<i>Werkomgevingen</i>	Het verdient de voorkeur om een werkomgeving in te richten die beschikt over een persoonlijk deel en een institutioneel deel. In de persoonlijke werkomgeving kan men documenten plaatsen die men (nog) niet wil delen met anderen. In de institutionele omgeving plaatst men de documenten die men ook aan anderen beschikbaar wil stellen. In de persoonlijke werkomgeving dienen cumulatieve opsommingen opgenomen te zijn vanuit de institutionele (deel)werkomgevingen, zodat de individuele medewerker bij voorbeeld een takenlijst te zien kan krijgen waarin alle taken opgenomen zijn die hem zijn toegekend vanuit de diverse institutionele (deel)werkomgevingen. De beschikbaarheid van een institutionele en een persoonlijke werkomgeving biedt de mogelijkheid om op den duur de beschikbaarheid van een persoonlijke vaste schijfruimte op te heffen: mits men over een goede internetverbinding beschikt, kan men overal en altijd beschikken over eigen en gemeenschappelijke documenten.	✓
<i>Gebruiksgemak</i>	De beoordeling van dit aspect is sterk afhankelijk van de persoonlijke voorkeuren van de gebruiker. Gebruiksgemak wordt in de meeste gevallen bereikt door te appelleren aan het intuïtief handelen van de gebruiker. Gebruiksgemak wordt eveneens bevorderd door te werken met duidelijke begeleiding van te ondernemen stappen en het hanteren van herkenbare invulschermen.	~ ³

Documenten organiseren en ontsluiten

Eis	Omschrijving	Match
<i>Documenten uploaden</i>	Documenten dienen direct in de collaborative working tool opgeslagen te kunnen worden. Voorkomen moet worden dat men de documenten eerst op de vaste schijf moet opslaan alvorens ze te kunnen uploaden naar de collaborative working tool.	✓

³ Er is geen onderzoek gedaan naar de gepercipieerde gebruiksvriendelijkheid onder project-/CoP-leden

<i>Documenten downloaden in HTML, XML, oorspronkelijke applicatie etc.</i>	Bij voorkeur dient de tool de documenten standaard in de applicatie te openen waarin ze zijn aangemaakt en waarin men ze kan bewerken. Indien ze standaard in HTML, XML geopend worden dan dient er daarna de mogelijkheid te zijn ze te openen in de applicatie waarin ze zijn aangemaakt.	√
<i>Beperkingen m.b.t. opslag van documenten</i>	De tool mag geen beperkingen kennen bij de opslag van documenten m.b.t. de aard ervan en de applicaties waarin ze ontwikkeld zijn.	√
<i>Gebruiksrechten/ permissies</i>	De tool dient te beschikken over een techniek waarmee men gebruikersrechten kan toekennen aan afzonderlijke en groepen (hierarchische) documenten. Het aantal niveaus waarop men gebruikersrechten verleent moet in overeenstemming zijn met hetgeen men wenst (alleen de titel van het document zien, het kunnen lezen van het document, wijzigen van het document, toekennen van metadata, verwijderen van versies, blokkeren van documenten, gebruikersrechten wijzigen).	√
<i>Alias</i>	De tool moet het mogelijk maken om een basisdocument in één map op te slaan en om vervolgens vanuit andere mappen via een alias een directe verwijzing naar dat basisdocument te maken. Afhankelijk van de toebedeelde rechten kan men vanuit de alias het document raadplegen, bewerken etc. Ook kan men mappen en documenten als favourite/bookmark opslaan. Vanuit de persoonlijke favourite/bookmark lijst kan men dan direct toegang krijgen tot het betreffende document. Op deze wijze voorkomt men dat op verschillende plaatsen verschillende versies van één document komen te staan.	-
<i>URL's zijn direct op te slaan</i>	In de mappen moet men direct links kunnen opnemen naar URL's.	-
<i>Verplaatsen van documenten</i>	In de werkomgeving moet men op eenvoudige wijze (groepen van) documenten kunnen verplaatsen.	√
<i>Raadpleeg- en bewerkingshistorie</i>	Het is heel informatief om per document te kunnen nagaan wie wanneer een document bewerkt, geraadpleegd of een versie verwijderd heeft.	√
<i>Versiebeheer.</i>	De tool moet de mogelijkheid hebben om verschillende versies van documenten automatisch op te slaan. Het aantal te bewaren versies moet instelbaar zijn. Versies moeten selectief verwijderd kunnen worden	√
<i>Favorieten</i>	In de persoonlijke werkomgeving moet een lijst van favorieten op te stellen zijn.	-
<i>Verwijderen</i>	Documenten dienen (geautoriseerd) verwijderd te kunnen worden.	√
<i>Kopiëren</i>	Documenten moeten in het systeem gekopieerd kunnen worden. Let er op dat men dan over 2 basis documenten beschikt die elk bijgehouden moeten worden. (Zie alias).	√
<i>Metadata</i>	De tool moet over de mogelijkheid beschikken om op bij voorkeur gestandaardiseerde wijze (b.v. de Dublin Core) metadata aan documenten toe te kennen waardoor o.a. ordening en terugvindbaarheid verbeterd kunnen worden.	-
<i>Full text zoeken</i>	De tool moet het mogelijk maken om full text naar documenten te kunnen zoeken (bij voorkeur met standaard methoden zoals booleaanse operatoren).	-- ⁴
<i>Zoeken binnen deelwerkomgeving</i>	Bij zeer grote werkomgevingen is het noodzakelijk dat men ook binnen deelwerkomgevingen full text apart kan zoeken naar documenten. Ideaal is het indien men het zoeken binnen de	-

⁴ Aangezien het mogelijk is de documentbibliotheken webfolder te benaderen, kunnen ze ook met behulp van bijvoorbeeld de Windows zoekfunctie doorzocht worden, dit is echter niet praktisch.

<i>gen</i>	werkomgeving ook kan combineren met het zoeken naar documenten op het internet.	
<i>Interactieve zoekactie</i>	Het verdient voorkeur indien het systeem interactief met de gebruiker kan bepalen hoe de resultaten van een bepaalde full text zoekgang verder verfijnd kunnen worden.	-
<i>Gelijkwaardige documenten zoeken</i>	Het verdient voorkeur indien de tool het zoeken naar gelijkwaardige documenten (documenten die min of meer gelijke inhoudselementen hebben) mogelijk maakt.	-
<i>Opslag zoekresultaten</i>	Het moet mogelijk zijn om de zoekresultaten van een search op te slaan in de tool.	-
<i>Opslag queries</i>	Het moet mogelijk zijn om de queries van een search op te slaan waardoor men queries herhaaldelijk kan uitvoeren.	-
<i>Zoekresultaten voorzien van samenvatting</i>	Het verdient voorkeur om de zoekresultaten van een search aangevuld te laten worden met een automatisch gegenereerde samenvatting van het document. Het moet mogelijk zijn om direct vanuit de zoekresultaten het betreffende document te openen.	-

Communicatie

Eis	Omschrijving	Match
<i>Notificaties</i>	De tool moet ten minste de mogelijkheid bieden om automatisch een lijst te genereren van mutaties die plaatsvinden in de werkomgeving (toekenning nieuwe taken, toegevoegde (gewijzigde) documenten enz.) Deze lijst dient zichtbaar te worden bij het inloggen in de werkomgeving. Het verdient evenwel de voorkeur indien gebruikers van de tool een 'abonnement' kunnen nemen op de voor hun relevante mutaties in de voor hun relevante (deel)werkomgevingen. Deze mutaties zouden dan d.m.v. een mail bij de gebruikers bekend worden gemaakt waarbij tijdstip en frequentie door de gebruiker in te stellen is. Direct vanuit de mail zou men toegang tot de documenten moeten kunnen krijgen.	√
<i>Agenda</i>	De tool moet over een agendafaciliteit beschikken of te koppelen zijn aan bestaande agendafaciliteiten (bv. Outlook). Het verdient voorkeur om de in de agenda opgenomen afspraken te kunnen koppelen aan de bij de afspraak behorende documenten.	√
<i>Nieuwskanaal</i>	De tool moet beschikken over een nieuwskanaal waarin men d.m.v. eenrichtingsverkeer nieuws in de relevante werkomgevingen kan publiceren. Het begintijdstip en het eindtijdstip waartussen het nieuws beschikbaar moet zijn, moeten instelbaar zijn. Het nieuwskanaal moet d.m.v. een roterende banner in de werkomgeving opgenomen worden.	~ ⁵
<i>Chatomgeving</i>	Voor veel gebruikersgroepen van de tool zal een chatomgeving een wenselijke optie zijn.	√ ⁶
<i>Discussielijst</i>	De tool dient te beschikken over een discussielijst. De bijdragen aan de discussielijst dienen doorgestuurd te worden naar de mailboxen van de deelnemers aan de discussielijst. Hierdoor hoeft men niet iedere keer in de discussielijst in te loggen om te bepalen welke discussies gaande zijn. Antwoorden die men via de mail instuurt dienen automatisch opgenomen te worden in de discussielijst.	-
<i>Polls</i>	In veel situaties is het wenselijk dat de tool beschikt over een poll-functie. Met behulp van een poll kan men snel een enquête samenstellen die wordt afgenomen onder een van te voren te definiëren groep gebruikers. De resultaten van de enquête worden automatisch statistisch verwerkt.	√
<i>Takenlijst</i>	De tool dient te beschikken over een takenlijst. Hierin moeten taken aan personen toe te kennen zijn en dient weergegeven te worden wanneer de taak afgerond moet zijn. De taken dienen gekoppeld te kunnen worden aan werkdocumenten die van belang zijn voor de uitvoering van de taak. Eveneens dient in de takenlijst aangegeven te kunnen worden hoever de taak gevorderd is (i.v.m. tracking).	-

⁵ SurfGroepen beschikt over een Announcement functie, een begintijdstip is niet in te stellen, een expire tijdstip wel.

⁶ Zowel *asynchroon* (via een discussieboard) als *synchroon* (via Breeze)

Samenwerken

Eis	Omschrijving	Match
<i>Verzameldocumenten</i>	De tool moet de mogelijkheid bieden om te werken aan verzameldocumenten. Dat zijn documenten die uit meerdere hoofdstukken bestaan en die tegelijkertijd door verschillende personen afzonderlijk bewerkt en geredigeerd kunnen worden.	√
<i>Document blokkeren</i>	Het is belangrijk dat in de tool documenten geblokkeerd kunnen worden om te voorkomen dat twee personen tegelijkertijd aan twee verschillende nieuwe versies van een document werken. De blokkade dient betrekking te hebben op het bewerken van het document; niet op het inzien ervan.	√
<i>Becommentariëren van documenten</i>	Het verdient voorkeur dat de tool beschikt over een editfunctie waarmee men commentaar kan leveren op elkaars documenten. Indien de tool niet over een dergelijke functie beschikt dan dient men gebruik te kunnen maken van een dergelijke functie in de te gebruiken softwarepakketten (bv. de editfunctie van Word)	√ ⁷
<i>Standaard projectomgeving beschikbaar</i>	De tool dient te beschikken over een basale projectwerkomgeving waarin projectdefinitie, projectstructuur, projectplanning en (tijdelijke externe) projectdeelnemers gedefinieerd kunnen worden. Voor meer geavanceerde projectvoorzieningen (bv. financiële plannings, gantt charts e.d.) zal men aangewezen zijn op meer gespecialiseerde modules of op specifieke softwarepakketten (bv. MS Projects).	-
<i>Traceerbaarheid van deskundigen</i>	Als deelnemers aan de werkomgevingen deskundigheids- en interesseprofielen invullen, kunnen deskundigen getraceerd worden. Een andere mogelijkheid om deskundigen te traceren is het full text zoeken van documenten op een bepaald onderwerp en het signaleren van de auteurs van de betreffende documenten.	-
<i>Online meetings: screen sharing, chat, collaborative editing</i>	De tool dient bij voorkeur te beschikken over ten minste een collaborative editing tool waarmee meerdere personen plaatsonafhankelijk samen kunnen werken aan een voor deze personen zichtbaar document. Voor meer geavanceerde samenwerking dient men ook te kunnen beschikken over een online meeting tool (video conferencing).	√ ⁸
<i>Doormailen van documenten</i>	Het is wenselijk dat de tool beschikt over de mogelijkheid om documenten direct vanuit de tool door te mailen aan (tijdelijke externe) personen.	-

Workflowmanagement

Eis	Omschrijving	Match
<i>Inrichten van workflows</i>	De tool dient te beschikken over een mogelijkheid om workflows in te richten waardoor op beheersbare wijze (repeterende) taken uitgevoerd kunnen worden.	-
<i>Deadline signaleringsfuncties</i>	In de workflows dienen deadlines actief gesignaleerd te worden.	-
<i>Documentoverdracht</i>	Binnen de workflow dienen relevante documenten digitaal overgedragen te kunnen worden naar de volgende stap in de workflow.	-
<i>Formulierengenerator</i>	Op relatief eenvoudige wijze dienen formulieren gegenereerd te kunnen worden die de diverse stappen binnen de workflow begeleiden.	-
<i>Koppeling aan takenlijst</i>	Indien de tool over een takenlijst beschikt dan dienen de taken die voortvloeien uit de workflow opgenomen te worden in de individuele takenlijsten.	-

Inrichting en onderhoud

⁷ Via Word. Tevens bestaat de mogelijkheid het document te bediscuteren, echter de betreffende server lijkt niet geïnstalleerd te zijn

⁸ Via de gekoppelde Breeze module

Eis	Omschrijving	Match
<i>Deelwerkomgevingen zijn makkelijk in te richten</i>	Het moet mogelijk zijn om op eenvoudige wijze (deel)werkomgevingen in te richten en bij te stellen. Men kan aan deelwerkomgevingen mappen, discussielijsten, agenda's, nieuwskanalen, submappen etc. toevoegen. Eveneens kan men apart voor de deelopgeving gebruikersrechten toekennen.	√
<i>Aanpassing gebruikersinterface</i>	De gebruikersinterface dient aanpasbaar te zijn (basislay-out, indeling scherm, weergave van menu's, kleurinstellingen etc.).	√
<i>Herstel van gewiste informatie</i>	De tool moet over de mogelijkheid beschikken om abusievelijk gewiste informatie terug te vinden en terug te plaatsen.	-
<i>Instant uploading en indexing</i>	Documenten dienen te allen tijde toegevoegd en onmiddellijk geïndexeerd te kunnen worden.	~ ⁹
7/24	De hostorganisatie dient voor het technisch functioneren van de tool 7 dagen per week, 24 uur per etmaal beschikbaar te zijn.	√

⁹ Hoewel het uploaden, mits de gebruiker beschikt over de juiste machtiging, ten alle tijde kan, vindt er geen intensive metadatering plaats, zodoende wordt het document ook niet in een andere index opgenomen dan de index van de betreffende (sub)map

Bijlagen 2: Disclaimer

Door het bezoeken en gebruiken van deze Community of Practice accepteer je deze Disclaimer.

Correctheid van informatie

Deze Community of Practice wordt gevuld door individuele leden, de CoP, E-merge, Participerende instellingen en leden nemen geen verantwoordelijkheid voor de inhoud en correctheid van de informatie op deze CoP.

Aansprakelijkheid

De CoP, E-merge, Participerende instellingen en leden aanvaarden geen aansprakelijkheid voor de juistheid van de gegeven informatie. Gebruik van de informatie is toegestaan, maar wel voor eigen risico.

Links naar sites buiten de CoP worden aangeboden voor het gemak van de gebruikers, de CoP is niet verantwoordelijk voor de correctheid van de links en de informatie die op de betreffende sites te vinden is. Ook betekend de link niet dat de CoP het eens is met de boodschap die de betreffende sites verspreiden of dat de CoP deze sites steunt.

Gebruik materiaal en informatie

Gebruik van materiaal en informatie aangetroffen op deze CoP is toegestaan, mits:

- 1) Niet anders is vermeld in het materiaal of de informatie
- 2) Gebruik wordt gemaakt van het materiaal of de informatie in ongewijzigde vorm
- 3) Delen van het materiaal of de informatie worden voorzien van verwijzing naar auteursrechten houder, auteur, titel en vindplaats
- 4) Het materiaal of de informatie niet voor commerciële doeleinden wordt gebruikt zonder uitdrukkelijke toestemming van de auteursrechten houder

Intellectueel eigendomsrecht

De CoP, E-merge, Participerende instellingen en leden zijn niet verantwoordelijk voor het controleren van het intellectuele eigendomsrecht van de op de CoP geplaatste informatie en materiaal.

Materiaal en informatie mag alleen geplaatst worden mits:

- 1) De plaatser auteursrechten houder is
- 2) De persoonlijkheidsrecht houder geen bezwaar tegen deze vorm van verspreiding kenbaar heeft gemaakt
- 3) Met toestemming van de auteursrechten houder het materiaal/de informatie plaatst

- 4) Het materiaal/de informatie vrij is van auteursrechten
- 5) Het materiaal onder de GNU/FDL of een soortgelijke licentie valt en een verwijzing wordt opgenomen naar deze licentie en de regels betreffende deze licentie worden gehanteerd

Leden die op de hoogte zijn van een schending van auteursrechten worden verzocht het betreffende materiaal/informatie zo snel mogelijk te verwijderen.

Gedragsnorm

Het is niet toegestaan materiaal en informatie te verspreiden die als kwetsend kan worden ervaren.

Sancties bij overtreding

In geval van overtreding kan besloten worden (gedeeltelijke) toegang tot de CoP te ontzeggen.

Bijlagen 3: Abstract

Success factors in implementation of e-portfolio's: an overview in Dutch higher education

- Background or context
E-portfolio's are more and more being implemented in educational and professional learning contexts worldwide in order to monitor students' professional development. Also in Dutch higher education e-portfolio are increasingly being used as an instrument to stimulate the professional growth of students. The implementation of e-portfolio's arises different problems in different learning contexts. Several Dutch institutes for higher education from the E-merge consortium have set up a **Community of Practice** (CoP) to elaborate on the success factors and pitfalls involved when implementing e-portfolio's. These institutes organized their own e-portfolio related Communities of Practice in a linking-pin structure.
- Objectives
 - To make an inventory of the success factors and pitfalls involved in the process of the implementation of e-portfolio's in Dutch higher education
 - To provide practical handles for stakeholders involved in the process of implementation of e-portfolio's in Dutch higher education
- Summary of results

Overview of success factors

The inventory gives an overview of several success factors which are, according to the stakeholders involved in this process, essential when implementing e-portfolio's in higher education.

CoP

Setting up this Community of Practice stimulates knowledge building and knowledge sharing about the practical aspects of implementation of e-portfolio in an educational setting.

- Conclusions and recommendations

Overview of success factors

The results give insight in different success factors which are perceived crucial for an effective implementation of e-portfolio's in Dutch higher education. The definition of different success factors makes clear which aspects deserves attention in the implementation process of e-portfolio's and in the training of students, staff, management involved in the implementation process.

CoP

The process of setting up a Community of Practice and experiences with institutional and national Communities of Practice, the linking-pin structure and 'tools' led to the formulation of several recommendations for educational practice which will be further elaborated in the presentation.

Bijlage 5: Item nieuwsbrief E-merge

Kijkje in de keuken van het E-portfolio

December 2006 - Anouk Prop (Universiteit Maastricht)

Kennisdisseminatie E-Merge en Avans geslaagd

Tijdens de CoP E-Portfolio bijeenkomst van 22 november gunde de verschillende E-Merge instellingen en de Avans Hogeschool elkaar een kijkje in de keuken.

Na een korte introductie van de verschillende leden, overspoelde Rudi Clause de andere leden met een waterval aan informatie over E-Portfolio's binnen Avans. Binnen deze hogeschool lijkt de implementatie, zowel technisch, organisatorisch en onderwijskundig, het verst gevorderd te zijn. Deze ervaringen waren dan ook een welkome aanvulling voor de E-Merge instellingen.

Harry Vaessen's uitleg over het gebruik van E-Portfolio's binnen de Hogeschool Zuyd, leverde onder andere een goed beeld over de koppeling E-Portfolio inhoud aan Course Content binnen Blackboard. Ook de Hogeschool Zuyd is zeer vergevorderd met de implementatie en gebruik van E-Portfolio's binnen haar verschillende opleidingen.

Een contrast vormde de presentatie van Riet Monasso (Hogeschool Leiden), die duidelijk maakte dat de implementatie van E-Portfolio's ook geplaagd kan zijn door technische en organisatorische problemen. Gelukkig kon Elsbeth Ingenluyff vertellen dat het aan de Universiteit Leiden een stuk soepeler gaat dan bij haar plaatsgenoot, binnen drie opleidingen wordt al enige tijd gewerkt met E-Portfolio's en er zijn volop ervaringen uit te wisselen.

Léonie Lispet deelde de ervaringen van de Technische Universiteit Delft en de zes pilots die daar momenteel lopen. Tevens zal zij de drijvende kracht achter de CoP van de TUD toegang tot de landelijke CoP verschaffen.

Binnen de Universiteit Maastricht, zo vertelde Anouk Prop, worden E-Portfolio's momenteel gebruikt bij twee faculteiten, echter alleen bij geneeskunde wordt gebruik gemaakt van het Blackboard Content System. In december start tevens een pilot bij een nieuwe opleiding van de Faculteit Gezondheidswetenschappen.

De Haagse Hogeschool was, door omstandigheden, helaas verhinderd.

De CoP raakt, mede dank zij deze bijeenkomst, gevuld met allerhande bruikbare informatie. Hierdoor zullen toekomstige implementaties soepeler kunnen verlopen. Tevens wordt er gedacht aan bundeling van verschillende CoP initiatieven binnen E-Merge.